

Förstudie avseende föreningsbidrag

Kungsbacka kommun

2020-09-21

Bakgrund, syfte, avgränsning och metod

Bakgrund

- ▶ Kommunrevisionen har bedömt att det är väsentligt att genomföra en förstudie avseende nämnden för kultur och fritids hantering av föreningsbidrag och övrig sponsring till föreningar. En mer utförlig bakgrundsbeskrivning återfinns i bilaga 1.

Syfte och frågeställningar

- ▶ Syftet med förstudien är att *översiktligt* kartlägga nämnden för kultur och fritids hantering av föreningsbidrag.
- ▶ Frågeställningarna med tillhörande svar presenteras löpande på kommande sidor.

Avgränsning

- ▶ Förstudien avgränsas i enlighet med ställda frågeställningar och avser nämnden för kultur och fritid.

Metod

- ▶ Förstudien har genomförts genom dokumentstudier samt telefonintervju med förvaltningschef samt ekonom vid förvaltningen för kultur och fritid. Källförteckning framgår av bilaga 2.

Polycys, riktlinjer och rutiner för föreningsbidrag

Vilka policys, riktlinjer och rutiner finns avseende föreningsbidrag?

- ▶ *”Riktlinjer för föreningsbidrag och bidragsbestämmelser för bidrag”* beskriver på en övergripande nivå de bidrag som nämnden för kultur och fritid tillhandahåller. Därtill återfinns ytterligare information om olika bidrag på kommunens hemsida.
- ▶ Det pågår ett arbete med att utarbeta ett nytt bidrags- och taxesystem. Av bakgrunden/behovsanalysen till det nya systemet framgår att en utmaning med det nuvarande systemet är att få en översikt över de bidragstyper som återfinns. Därtill beskrivs det nuvarande bidragssystemet som ett *”lappverk efter många års specialanpassningar”*.

Hur hanteras bidrag och eventuella fordringar när en förening går i konkurs eller upphör att finnas?

- ▶ Enligt förvaltningschefen är det ovanligt att kommunen har fordringar på en förening som går i konkurs eller upphör att finnas. Utbetalning av bidrag upphör omgående om förvaltningen får kännedom om att en förening inte längre existerar eller är försatt i konkurs.
- ▶ Om kommunen inte erhåller betalning av fordran skickas fakturan till inkasso med efterbevakning. Vidare framgår att det finns möjlighet att kvitta fordringar mot bidrag (se sidan 4 för närmare om kvittning).

Finns det föreningar som bedrivs som aktiebolag och hur hanteras i så fall det?

- ▶ Vid intervju framgår att det är vanligt att elitsatsande föreningar äger bolag i Sverige. Enligt förvaltningschefen finns inte och har det inte funnits föreningar som äger bolag i kommunen.
- ▶ Enligt aktuella riktlinjer för föreningsbidrag är det enbart föreningar som är bidragsberättigade. Detta innebär att om en förening äger bolag är det föreningen som är kommunens motpart.

Polycys, riktlinjer och rutiner för föreningsbidrag (forts.)

Vad gäller för föreningar med elitverksamhet?

- ▶ Det finns inga särskilda bidragsbestämmelser för föreningar med elitverksamhet. Föreningar med elitverksamhet ska enligt förvaltningschefen behandlas på samma sätt som övriga föreningar. Däremot kan nämnden, i enlighet med de idrottspolitiska programmet, även stödja elitsatsande föreningar med att bland annat tillhandahålla anläggningar snarare än att stödja elitsatsningen genom ekonomiska kontantbidrag.

Hur beaktas de idrottspolitiska programmet vid fördelning av bidrag?

- ▶ Enligt förvaltningschefen beskriver det idrottspolitiska programmet på en övergripande nivå hur stödet till idrotten ska inriktas. Av programmet framgår att fokus ska vara på unga i åldern 7-18 år, att kommunen ska stödja breddidrottandet inom föreningslivet samt att kommunen ska underlätta även på andra sätt för spetsatsningar som föreningar själva finansierar.
- ▶ Även de som står utanför föreningsidrotten ska enligt programmet få del av de samhällsstöd som finns i syfte att stärka och utveckla invånarnas möjlighet att utöva idrott och motion. Enligt förvaltningschefen arbetar förvaltningen med att skapa förutsättningar för spontanidrott exempelvis genom att anlägga spontanidrottsplatser, motions slingor och andra aktivitetsytor.

Kommunens möjligheter till utlåning av pengar till föreningar

---

Vilka möjligheter har kommunen att låna ut pengar till en förening?

- ▶ Enligt förvaltningschefen tillhandahåller kommunen inte kontanta lån till föreningar. Däremot kan kommunen gå i borgen för vissa föreningar. Vid intervju framgår att detta förfarande var mer vanligt tidigare än idag (se nedanstående fråga).

Vilka rutiner finns avseende utlåning av pengar till föreningar?

- ▶ Vid intervju framgår att det inte finns rutiner avseende utlåning av pengar till föreningar mot bakgrund av att kommunen inte tillhandahåller detta.
- ▶ Dokumentstudier visar att kommunen i dagsläget är borgensman för nio föreningar. Det senaste borgensåtagandet kommunen tecknade var 2016 och avsåg en bridgeförening. Enligt uppgift genomförs en finansiell analys av de föreningar kommunen går i borgen för i syfte att säkerställa att borgensåtagandet är säkert. Det är kommunfullmäktige som fattar beslut om att ingå borgen.

Vilka rutiner finns vad gäller kvittning av skuld mot exempelvis ett bidrag?

- ▶ Det finns inga dokumenterade rutiner vad gäller kvittning av fordran mot bidrag. Vid intervju framgår att förvaltningschefen har mandat att i enlighet med delegationsförteckningen fatta beslut om kvittning av fordran mot bidrag. Därtill framgår att kvittningsförfarandet är ovanligt och genomfördes senast för en fotbollsförening.
- ▶ I nämndens delegeringsförteckning daterad i juni 2020 framgår att förvaltningschefen har mandat avseende *"Beslut och utbetalning av bidrag till idrotts-, kultur- och idéburna föreningar, grupper, nätverk och enskilda kulturutövare samt studieförbund"*. Enligt förvaltningschefen inbegriper denna delegation beslut om kvittning.
- ▶ Vid intervju framgår att den redovisning av delegeringsbeslut nämnden sammanträdesvis erhåller vad gäller utbetalda bidrag inte redovisar om kvittning skett. Detta innebär att om en förening skulle erhållit ett bidrag om exempelvis 10 tkr och bidraget kvittas om 5 tkr redovisas enbart att 5 tkr utbetalats för nämnden. Det framgår ingen notering i åiterrapporteringen till nämnden om att kvittning har skett.
- ▶ Dokumentstudier av riktlinjer avseende föreningsbidrag i andra kommuner visar att det i vissa kommuner återfinns skrivningar avseende hur kvittning av bidrag ska hanteras. Sådana skrivningar återfinns inte i kommunens riktlinjer för föreningsbidrag.

Kommunens möjligheter till utlåning av pengar till föreningar (forts)

Vilka möjligheter finns för föreningar med en skuld till kommunen att dela upp betalningen av skulden genom avbetalning?

- ▶ Kommunfullmäktige fastställde 2010 *"Regler för kommunens likvidplanering, krav- och inkassoverksamhet och kontanthantering"*. Av reglerna framgår att medarbetare vid ekonomifunktionen på kommunledningskontoret har mandat att besluta om att upprätta amorterings-/avbetalningsplaner upp till två prisbasbelopp (ett prisbasbelopp uppgår 2020 till 47 300 kr). Beslut om amorterings-/avbetalningsplaner överstigande två prisbasbelopp ska enligt förvaltningschefen beslutas av kommunens ekonomichef. Vid intervju framgår att det ska genomföras en översyn av reglerna.
- ▶ Enligt uppgift har det under de senaste åren varit cirka tre föreningar som varit aktuella för avbetalning av skulder och där merparten av fordringarna avsett hyra för lokaler. Enligt uppgift uppgår de totala fordringarna per augusti 2020 till cirka 1,2 mnkr.
- ▶ Mot bakgrund av Covid-19 har vissa föreningar drabbats av likviditetsproblem, exempelvis på grund av inställda evenemang som varit viktiga för föreningarnas intäkter. Beaktat detta har förvaltningen i dagsläget tecknat en överenskommelse med en handbollsförening som innebär anstånd om hyreskostnader där föreningen ska börja återbetala hyresskulden i maj 2021. Återbetalningen ska enligt överenskommelsen pågå under tre år där ränta samt referensränta tillkommer.
- ▶ Ovanstående överenskommelse undertecknades av förvaltningschef i samråd med nämndens ordförande samt kommunens ekonomichef. Nämnden som helhet erhöll information om överenskommelsen efter att överenskommelsen undertecknats.

Vem har rätt att besluta om avskrivning av fordringar gentemot föreningar?

- ▶ Enligt nämndens delegeringsförteckning har förvaltningschefen mandat att ta beslut om att avskryva fordringar upp till ett prisbasbelopp. Avskrivningar överstigande ett prisbasbelopp beslutas enligt förvaltningschef av nämnden för kultur och fritid.
- ▶ Vid avskrivning av fordringar uppstår en kundförlust i kommunens bokföring.

Riktlinjer och rutiner avseende sponsring till föreningar

Vilka riktlinjer och rutiner finns vad gäller sponsring till föreningar?

- ▶ Det finns inga specifika riktlinjer eller rutiner vad gäller sponsring till föreningar. Enligt riktlinjer för bidrag framgår dock att föreningar som erhåller bidrag från annan förvaltning i kommunen eller från kyrkliga samfund inte samtidigt kan erhålla bidrag från nämnden för kultur och fritid.

Hur påverkas kommunens bidrag till en förening som samtidigt erhåller bidrag av extern aktör?

- ▶ Kommunens bidrag till en förening påverkas inte av att en förening samtidigt erhåller bidrag av en extern aktör. Enligt förvaltningschefen uppmanar förvaltningen föreningar i kommunen att skapa andra finansieringskällor än kommunala föreningsbidrag. Detta då det kan vara svårt för föreningar att klara verksamheten enbart på kommunala föreningsbidrag.

Nämndens respektive förvaltnings mandat att fatta beslut avseende föreningsbidrag

---

Vilka beslut fattar nämnd respektive förvaltning vad gäller föreningsbidrag?

- ▶ Enligt förvaltningschefen är merparten av besluten avseende föreningsbidrag delegerade till förvaltningen. Likt tidigare beskrivits har nämnden i delegeringsförteckningen delegerat till förvaltningschefen att ta beslut och utbetala bidrag till idrotts-, kultur- och idéburna föreningar, grupper, nätverk och enskilda kulturutövare samt studieförbund. Förvaltningschefen har i sin vidaredelegering delegerat detta till enhetschefer.

Hur återrapporteras beslut om föreningsbidrag som förvaltningen fattat till nämnden?

- ▶ Beslut fattade av förvaltningen på delegation av nämnden ska återrapporteras till nämnden vid nästkommande sammanträde som delegeringsbeslut. Förvaltningen sammanställer inför sammanträdena en lista med utbetalda föreningsbidrag som enligt uppgift redovisas på sammanträdet. Dokumentstudier avseende listorna visar att det framgår vilken förening bidraget avser, bidragstyp, utbetalningsdatum samt belopp på bidrag. Av protokoll framgår enbart att det fattats beslut om utbetalning av bidrag men enligt uppgift finns listan tillgänglig under sammanträdena.
- ▶ Likt tidigare noterats framgår inte på listorna avseende utbetalda bidrag till nämnden om kvittning av fordran mot bidrag genomförts (se sidan 4).

Vilken kontroll och uppföljning görs av de föreningarna som beviljats bidrag?

- ▶ Av riktlinjer för föreningsbidrag framgår att alla föreningar årligen ska lämna in nedanstående dokumentation som översiktligt kontrolleras av Föreningservice vid förvaltningen:
  - ▶ Verksamhetsberättelse.
  - ▶ Ekonomisk redovisning.
  - ▶ Revisionsberättelse.
  - ▶ Uppgifter till föreningsregister.
  - ▶ Protokoll från senaste årsmöte.
  - ▶ Protokoll med beslut om vem som är firmatecknare.
  - ▶ Handlingsprogram för drogpolitiskt program/policy i de fall föreningen har ett sådant, gäller enbart barn och ungdomsföreningar.

Nämndens respektive förvaltnings mandat att fatta beslut avseende föreningsbidrag (forts.)

Vilken kontroll och uppföljning görs av de föreningarna som beviljats bidrag (forts.)?

- ▶ Av intervju framgår att förvaltningen upplever att den löpande kontakten mellan föreningarna i kommunen och tjänstepersonerna är viktigt för att få kännedom om föreningens utveckling och behov. Enligt förvaltningschefen har tjänstepersonerna god kännedom om olika förenings verksamhet och ställning mot bakgrund av den löpande dialog som sker.

Hur säkerställs att inte jäv föreligger?

- ▶ Vid intervju framgår att nämndens ordförande informerat nämnden om jävssituationer och kravet på att själv anmäla om det föreligger en jävssituation. Vidare framgick att de tjänstepersoner som arbetar med föreningsbidrag har god kännedom om när jäv föreligger. Om jäv föreligger för beslutande tjänsteperson övergår beslutanderätten till ersättare.
- ▶ Information och utbildning om jäv ges till förtroendevalda i samband med utbildningen för förtroendevalda i samband med ny mandatperiod. Därtill återfinns enligt förvaltningschefen information om jäv i kommunens intranät vilket är tillgängligt för både förtroendevalda och anställda.
- ▶ Enligt förvaltningschefen finns det en god kunskap om jävsregler i både förvaltning och nämnd.

Våra slutsatser och identifierade risker

Syftet med förstudien har varit att *översiktligt* kartlägga nämnden för kultur och fritids hantering av föreningsbidrag.

Det pågår ett arbete med att utarbeta ett nytt bidrags- och taxesystem inom nämnden för kultur och fritid. Av bakgrunden/behovsanalysen till det nya systemet framgår att det är en utmaning att i det nuvarande bidragssystemet få en tydlig översikt avseende de olika bidragstyper som nämnden tillhandahåller. Vi delar denna bild och konstaterar utifrån dokumentstudier att det finns en risk för bristande översikt avseende de bidragstyper som återfinns.

Förstudien visar att merparten av nämndens föreningsbidrag hanteras och beslutas på delegation av förvaltningen. Besluten om föreningsbidrag återrapporeras till nämnden som delegeringsbeslut vid nästkommande sammanträde. Återrapporeringen avser en lista som anger föreningsnamn, bidragstyp, utbetalningsdatum samt belopp på bidrag. Av förstudien framgår att återrapporeringen till nämnden inte redovisar om kvittning genomförts avseende fordran mot bidrag.

Det finns inga rutiner eller riktlinjer som beskriver kvittningsförfarandet samt när detta kan vara aktuellt. Förstudien visar att förvaltningschefen enligt uppgift har delegation att ta beslut om kvittning. Enligt vår mening finns en risk att delegeringsförteckningen kan uppfattas som otydlig i detta avseende. Detta mot bakgrund av att det inte tydligt framgår att förvaltningschefen har mandat att fatta beslut om kvittning i varken delegeringsförteckning eller andra riktlinjer. Dokumentstudier av andra kommuners regler för föreningsbidrag visar att det i vissa kommuner framgår att kommunen förbehåller sig rätten att kvitta fordran genom bidrag. Denna typ av skrivningar återfinns inte i nämndens riktlinjer för föreningsbidrag.

Kommunfullmäktige har fastställt regler för likvidplanering, krav- och inkassoverksamhet och kontanthantering. Utifrån reglerna och intervju framgår att beslut om amorterings-/avbetalningsplaner överstigande två prisbasbelopp ska beslutas av kommunens ekonomichef. Vi noterar att förvaltningschefen efter samråd med nämndens ordförande samt kommunens ekonomichef undertecknat en överenskommelse med en handbollsförening som innebär anstånd om hyreskostnader där föreningen ska börja återbetala hyresskulden i maj 2021. Mot bakgrund av detta är vår mening att ekonomichefen borde undertecknat överenskommelsen i enlighet med kommunfullmäktiges fastställda regler. Vi noterar att nämnden som helhet erhöll information om överenskommelsen efter att överenskommelsen tecknats.

Våra slutsatser och identifierade risker (forts.)

Utifrån förstudien har sammanfattningsvis följande risker identifierats:

- ▶ Risk för bristande översikt avseende de olika bidragstyper nämnden tillhandahåller.
- ▶ Risk för bristande insyn och återrapportering till nämnden avseende kvittningsförfarandet mot bakgrund av att genomförd kvittning av föreningsbidrag inte återrapporteras till nämnden. Därtill erhöll nämnden som helhet information om den överenskommelse avseende hyresanstånd som tecknades med en förening *efter* att överenskommelsen tecknats.
- ▶ Risk för otydligt mandat vad gäller kvittning mot bakgrund av att det kan uppfattas som otydligt i delegeringsförteckningen att förvaltningschef enligt uppgift har mandat att fatta beslut om detta.
- ▶ Risk för bristande efterlevnad vad gäller beslut om amorterings-/avbetalningsplaner utifrån kommunfullmäktiges regler för likvidplanering, krav- och inkassoverksamhet och kontanthantering. Detta mot bakgrund av att överenskommelsen avseende hyresanstånd undertecknades av förvaltningschef och inte ekonomichef.

Mot bakgrund av förstudiens iakttagelser och resultat är vår rekommendation till kommunrevisionen:

- ▶ Följa hur arbetet med det nya bidrags- och taxesystemet utformas med fokus på ovanstående risker.
- ▶ Eventuell fördjupad granskning av verkställighet och delegation inom nämnden.

Göteborg den 21 september 2020

Elin Forså
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Ludwig Reimer
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Mikaela Bengtsson
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare
Ernst & Young AB

Bilaga 1: Bakgrund

Nämnden för kultur och fritid stödjer föreningslivet genom bidrag, hjälp med lokaler, nyetablering samt rekrytering och utbildning av ledare. Nämnden har enligt aktuell delegeringsförteckning delegerat beslut och utbetalning av bidrag till idrotts-, kultur- och idéburna föreningar grupper, nätverk och enskilda kulturutövare samt studieförbund till förvaltningschefen för kultur och fritid.

Kultur- och fritid är till stor del frivillig verksamhet för kommunerna. En kommun har själv möjlighet att utforma verksamheten på en rad olika sätt. Vad gäller utbetalningar av ekonomiska bidrag måste dock kommunen alltid följa likställighetsprincipen som framgår av kommunallagen (2017:725). För att förhindra godtycke när en kommun betalar ut föreningsbidrag är det väsentligt att det finns rutiner och riktlinjer som ligger till grund för beslutet. Det är också viktigt att det finns en ändamålsenlig uppföljning och kontroll inom området.

Kommunrevisionen har mot bakgrund av ovanstående samt utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det är väsentligt att genomföra en förstudie avseende nämnden för kultur och fritids hantering av föreningsbidrag och övrig sponsring till föreningar.

Bilaga 2: Källförteckning

Intervjuer

- ▶ Digital intervju med förvaltningschef samt ekonom vid förvaltningen för kultur och fritid, 2020-08-19.

Dokumentation

- ▶ Delegeringsförteckning för nämnden för kultur och fritid, 2020-06-11.
- ▶ Delegeringsförteckning med förvaltningschefens vidaredelegering, 2020-06-11.
- ▶ Förteckning över kommunal borgen för föreningar.
- ▶ Idrottsprogram för god folkhälsa.
- ▶ Nytt bidrags- och taxesystem - Uppdragsformulering, 2020-03-10.
- ▶ Redovisning av nämndens utbetalningar av föreningsbidrag 2019-12-30 - 2020-08-19.
- ▶ Reglemente för nämnden för kultur och fritid, 2018-06-14.
- ▶ Riktlinjer för föreningsbidrag och bidragsbestämmelser för bidrag, 2012.
- ▶ Överenskommelse om avbetalningsplan med förening, 2020-05-28.